

www.oljan.fo

Jan Müller

06 - 02 - 2013

Norskur oljupolitikkur merktur av ráðaloysi

Norskur oljupolitikkur er merktur av ráðaloysi. Hetta heldur Arild Hermstad, leiðari í "Framtiden i våre hender", ein hugsjónarligur felagsskapur, ið arbeiðir fyri grønari nýtslu og einum javnari býti av heimsins tilfeingi. Hann skrivar hetta í størsta norska blaðnum Aftenposten, sum herfyri legði upp til alment orðaskifti um norska oljupolitikkin, nú góð 40 ár eftir, at oljan byrjaði at renna upp úr norsku undirgrundini. Blaðið hevur sett Aril Hermstad og Gro Brækken, stjóra í Norsk Olje & Gas stevnu og biðið tey bæði leggja fram tíggju orsøkir ávikavist fyri at minka um oljuvinnuna og at halda fram við hesi vinnu. Umhvørviskreppa í tíðargrein í Aftenposten í januar legði Aril Herstad fram fylgjandi tíggju orsøkir til at minka um norska kolvetnisídnaðin - Mitt í umhvørviskreppuni er Noreg ávegis inn í eitt nýtt olju- og gassævintýr. Bara í ár skulu 200 milliardir norskar krónur brúkast í íløgum. Tað er 37 ferðir størri enn árliga fíggarætlanin hjá Umhvørvisdeildini. Norskur oljupolitikkur er merktur av ráðaloysi. Vinningurin og inntøkurnar skulu økjast fyri ein og hvønn prís. Boðini frá umhvørvisgranskarunum eru somuleiðis merkt av vónloysi. Ein nýggj kanning vísir, at hitin fer at hækka við meiri enn fimm stigum áðrenn 2100, um útlátini framyvir økjast við somu ferð sum í dag. Tað hevur við sær vanlukkuligar umhvørvisbroytingar, ikki í eini fjarari framtíð, men fyri menniskju, sum longu eru borin í heim. Stóru norsku ætlanirnar við olju og gassi mugu minkast, tí - 1. Tikið verður fyri givið, at allar lívrunnar goymslur kunnu takast upp og brennast. Í mesta lagi ein triðingur av lívrunnu goymslunum, sum vit vita um, kunnu brennast næstu 40 árin, um vit ynskja at sleppa undan, at heimurin verður tvey stig heitari. Noreg hevur ikki hetta í huganum, tá landið leggur upp til eitt nýtt oljuævintýr í Arktis. 2. Nýtslan økist Norska keypiorkan er hægri, veksur skjótari og gevur størri útlát, enn støðan hevði verið, um Noreg ikki hevði milliardirnar frá petroleumsídnaðinum til

taks. Tað hevur við sær størri umhvørviskaðar og vakstrarhúsárin, hetta fyrst og fremst í londum, sum framleiða vørurnar, vit keypa, til dømis Kina. 3. Trupult at minka nøktandi um norsku útlátini Framleiðslan av olju og gassi er høvuðskeldan til norsku útlátini av veðurlagsgassi. Útlátini frá hesari vinnuni eru 70 prosent hægrí í dag enn í 1990. Noreg er eisini bundið til at minka munandi um útlátini, men olju- og gassframleiðslan ger hetta trupult. 4. Fiskatilfeingi og annað sjólív í vanda Lívið í Norðurhavinum og Barentshavinum er margfalt og veðrið baldrutt. Havið uttan fyri Senja, Lofoten og Vesterålen er ríkt, har eru sjósúgdjór, fuglaberg og koralriv. Tískil eiga vit at lurta eftir ráðunum, sum Ola Borten Moe kom við, tá hann var limur í Stórtinginum - Tað eru fyrst um fremst umhvørvisavleiðingarnar vit eiga at hava í huganum. Tað hevði verið vitleyst at hótt okkara kova. Hetta snýr seg um ovurhondsstórt fiskatilfeingi sum samanbórið við oljuna er eitt tilfeingi, ið ikki hvørur. Borten Moe metti, at ein oljuvanlukka uttan fyri Lofoten ella Vesterålen hevði fingið ógvuliga keðiligar avleiðingar. 5. Tekur arbeiðsmegi frá øðrum Lønsemið í olju- og gassídnaðinum hevur við sær, at miðallønin í vinnuni er oman fyri eina milliún norskar krónur. Lønarlagið dregur at sær arbeiðsmegi ikki minst fólk, sum er væl skikkað tøkniliga og náttúruvísindaliga. Tapararnir í hesum dysti eru vinnur, sum í nógv minni mun dálka umhvørvið. Somuleiðis eru fakkfólk ein mangulvøra, tá tað kemur til at fremja tiltøk, sum minka um útlátini í øðrum vinnum. 6. Drenar pengar úr statinum Okkara felags pengar verða nýttir til at stimbra risa íløgur í lívrunna orku. Staturin ber ein sera stóran part av váðanum, bæði við ymsum slagi av stuðli, og tí at oljufeløgini umvegis skattaskipanina kunnu leggja 80 prosent av sínum ílögum yvir á almennu fíggjarætlanirnar. 7. Fíggjarligur váði Ein fortreyt fyri norska oljuævintýrinum er, at lond, sum keypa olju og gass, ikki fáa minni tørv á lívrunnari orku, ella móguliga kunnu keypa hana bíligari frá øðrum londum. Skifurgass kann verða orsök til, at eftirspurningurin eftir norskari olju minkar. Varandi orka, serliga sól- og vindorka, fer somuleiðis skjótt at vera munandi meiri kappingarfør. 8. Lobbyvirksemi við avgerandi ávirkan Statoil er tíggu ferðir størri enn næststørsta felagið á keypsskálanum í Oslo. Omanfyri 200.000 fólk eru beinleiðis og óbeinleiðis í starvi í norska olju- og gassídnaðinum, og ídnaðurin telur 25 prosent av árligu inntøkunum hjá norska statinum. Hetta hevur við sær, at vinnan hevur avgerandi leiklut á rikna orkupolitikkin. Norska lobbyvirksemið fyri lívrunnari orku er partur av stóra altjóða lobbyvirkseminum, sum er størsta forðingin fyri at sleppa undan eini vanlukkuligari upphiting av heiminum. 9. Fátøk framleiðslulond verða rakt Tá einans ein triðingur av heimsins lívrunnu goymslum, ið vit vita um, kunnu vinnast og brennast, so mugu vit spyrja, um tað er solidariskt, at heimsins ríkastu lond hava loyvi til at taka kolvetni upp úr øllum sínum goymslum. Skulu vit heita á lond sum Eysturtimor, Angola og Bolivia um at steðga teirra framleiðslu. Er tað rímligt at halda, at lond, ið eru munandi fátækari enn vit, fara at steðga teirra virksemi við lívrunnari orku og harvið missa ovurhondsstórar peningaupphæddir, meðan vit halda áfram við okkara virksemi, tí annars missa vit stórar peningaupphæddir? 10. Veik og tíðarkrevjandi veðurlagsátøk Noreg keypir CO2-kvotur frá menningarlondum

tyri at liva upp til egin veourlagsmaí. Men í þeirri þorum nava keypini navt vio sár, at útlátið av veðurlagsgassum er økt, dálkað verður lokalt og at hald verður lagt á øki, sum áður hava verið nýtt til matframleiðslu. Noreg hefur sett tríggar milliardir av til at varðveita regnskógin. Við hesum hefur Noreg, serliga í Brasil, virkað fyri, at skógir verða varðveittar og vakstrarhúsáriní minka. Men royndirnar vísa, at tað er ógvuliga tíðarkrevjandi at finna rættar og tryggar verkætlanir, har pengarnir skulu nýtast. Avrik á heimavølli Noreg hefur raðfest at gera altjóða avtalur. Men tað er lítið sannlíkt, at heimsins tjóðir í nærmastu framtíð verða samdar um eina bindandi avtalur, sum setur eitt nøktandi mark á útlátið av veðurlagsgassum ella áleggja ein altjóða skatt á útlátini. Fyri at minka um vakstrarhúsáriní er sostatt neyðugt at bøta um avrikini á heimavølli, og hví ikki byrja við petroleumsídnaðinum, har útlátini eru økt ógvusligt síðani 1990?, spyr Arild Hermstad. Lesið eisini komandi grein hjá forkvinnuni í Norsk Olie og Gas, Gro Brækken, sum vísir á 10 góðar orsökir fyri at halda fram við oljuvinnuni. Kelda - Aftenposten.no og Fremtiden i vore hænder